

Marika Agu

Teater N099

Kunstnik on artefakti asemel loonud situatsiooni. Või on see *performance*? Mis siin toimub? Kas kunstnik eeldab, et külastajad liituvad tegevusega? Kas neile meestele meeldib, kui neid vaadatakse? Kas nii sassi ei lähe? Kas neile makstakse? Milline neist on kunstnik? Kas ta on üldse siin? Kas teeladujad suitsul saavad käia? Kas pausi ajal jääb saal tühjaks? Mida siis tegema peaks? Miks need mehed nõustusid siia tulema? Miks nad neid riideid kannavad? Kas see on päriselt või mängult?

Kus ma liikuda võin? Kas ma segan? Kas teeladujaid võib kõnetada? Mida see ohutustlint siin markeerib? Kui kaua nad kavatsevad siin tööd teha? Kas nad plaanivad terve saali täis laduda? Kes seda kontrollib? Kas saali esialgset seisukorda on võimalik taastada? Mis materjale kasutatakse?

Millal on kõige parem aeg vaatamiseks? Kas peaksin jääma lõpuni? Millest see teos räägib? Mis on põhipoint? Kas see on töötegemisest? Kas kunstnik tahab oskustöölisi tunnustada? Neid nähtavaks teha? Kas see on suhestuv esteetika? Kas ta viitab Mierle Laderman Ukelesele? Või Santiago Sierrale? Kas seda tööd masinad ei saaks teha?

Kuidas kunstnik teost dokumenteerib? Kas olulisem on protsess või tulemus? Kas see on tunnitöö? Kas nad saavad preemiat, kui jõuavad eesmärgini?

Millest see teos ajendub? Mis on kunstniku probleem? Kas siin on midagi, mida ma ei näe? Mis see on?

6.–15. oktoober 2016

Sven Parker

VALGUS SUUNAGA TERRITORIUMILE
*Installatsioon, teesillutuskivid,
segumasin, liiv, erinevad materjalid*

V Artishoki Biennaal

Liisi Aibel

Teater N099

Protest?

Mul on jalutades tihtilugu tunne, et see, mis on mu ümber, pole päris, vaid puhas butafooria. Tavaliselt on päästikuks veidi imalad inimtegevusest sõltumatud põhjused – hämarikuaegne roosakashall valgus, mis toob majade kontuurjooned eriti teravalt välja, või hommikune udu, mis summutab linnahääled ja sunnib mind ümbrust teravamalt tajuma. Sellistel hetkedel tundub, et see kõik ei saa olla tõesti siin, reaalselt olemas, sündinud kunstniku käe ja kindla kontseptsioonita. Nii ma siis aeg-ajalt kõnnin ja imestan üha uuesti selle üle, kuidas reaalsus minu peas äkitsi fiktsiooniks muutub.

Tundub, et ka Parker tajub teda ümbritsevat linnaruumi tihti kui kunstiteost, lavakujundust, ning otsustas sestap – välitingimustes oleva fiktsiooni tasakaalustamiseks – luua reaalsuse kunstisaalis. Selleks on ta Teater N099 kammersaali tunnipalga ja töövõtulepingu alusel palganud päris(!) tee-ehitajad, kes viie tunni jooksul sinna teesillutuskivide, liiva ja tarviliku segu abil uue raja teevad. Ilma nalja ja mööndusteta, kuigi mõjuvad nagu Venemaa äärealadelt nõukogude ajal siiamaille saadetud mägedepojad, kes vesiklosetis kapsaid hapendasid või parkettpõranda laudade vahele seemneid külvasid (ja olgem ausad, hoolimata nigelast teostusest olid noil siiski oma tegevuseks üsna praktilised põhjused).

Seega peab see teatrisaali toodud perspektiivitu tee-ehitus olema protest. Aga mille vastu – või hoopis – mille poolt? Vasakpoolne tööinimeste ja töötegemise põlistamine see ju olla ei saa, sest töö, mida tehakse, on kasutu. (Või siiski? Sest ka nõukaaegne plaanide täitmine oli tihtilugu võrdlemisi otstarbetu, kui minevikuradadel jätkata.) Kõige tõenäolisem tundub ikkagi versioon, et teos „Valgus suunaga territooriumile” on vastuhakk nii-öelda päriselu fiktsionaalsele petlikkusele ja salaagendale, mis etendab oma rolli nii veenvalt, et enamik meist kunagi midagi nii kurikavalat kahtlustada ei taipa, enne kui see päris päriselu, reaalne, aga sama kasutu kui kunst, meile kunstisaalis nina alla torgatakse.

6.–15. oktoober 2016

Sven Parker

VALGUS SUUNAGA TERRITOORIUMILE
*Installatsioon, teesillutuskivid,
segumasin, liiv, erinevad materjalid*

V Artishoki Biennaal

Eero Epner

Teater N099

See juhtus mõned aastad tagasi. Etendus oli teatris lõppenud, publik lahkus saalist, lava-tehnikud ootasid tagaruumides ning kui ukseid viimase lahkuja taga sulgusid, tulid nad lavale ja hakkasid dekoratsiooni maha võtma. Kõik oli nii nagu alati. Mina sattusin sinna saali pool tundi hiljem. Kõik nägi endiselt välja nagu alati. Keerasin ümber ja hakkasin juba lahkuma, kui märkasin kedagi tribüünil. See oli üks näitleja. Ta oli olnud laval, nüüd oli ta saalis ja vaatas, kuidas tehnikud lava maha võtavad. Ma istusin tema juurde ja vaatasin koos temaga. „Ma teen seda sageli,” ütles ta siis. „Ma tahan näha midagi reaalselt, enne kui ma koju lähen.”

Teatriruum on tähendustega täidetud ruum. Eriti lava. Tean inimesi, kes ka pärast aastaid teatris töötamist püüavad vältida üle lava minemist, isegi kui on juba öö ja kedagi ei ole. Ma tean seda hästi, sest olen ise üks neist inimestest. Mul on tunne (võib-olla on see hirm), et ma ei taha olla pinnal, millel ma muutun kohe tähenduslikuks. Ma ei taha muutuda tähenduslikuks. Ainsad hetked, kui ma vahel lavale lähen, on siis, kui me festivalidel lavu ehitame või lammutame. Need on reaalsed tegevused, selles pole midagi illusoorset. Kruvide puurimine. Seinte langetamine. Rekvisiitide pakkimine. Kaablite kerimine. See pole ainult ihalus teha midagi „reaalselt”. See on ka ihalus jääda „reaalsusse”. Olla osake pärismaailmast, kus iga su samm ei ole tingimata semiootiliselt laetud ja tähenduslikult konstrueeritud – ning seda ruumis, kus tavaliselt iga asi midagi „tähendab”.

See on üks teatri paradokse. Mõnedele teatris töötajatele on see võib-olla üks suurimaid. Kuidas võtta tõsiselt seda ebareaalset huinamuinat, mida sa laval teed? Kuidas ületada iseenese naeruväärsus, kui sa oled kaks tundi lava peal abstraktset hingevalu tootnud ja siis tulevad mehed, kes vannuvad, kui teip on liiga tugevalt pöranda külge jäänud? Ükskord plahvatas meie teatri tualetis roojapump ja samal ajal toimus teatrisaalis kõrgintellektuaalne arutelu, kus gastroleeriv lavastaja palus tavapärasest erinevat etenduse sissejuhatus, sest „energiad ei klapi”. Kolmkümmend sekundit hiljem kuulasin toruabi24.ee mehe nõutust, miks üks sitapump töötab ja teine mitte. See oli naljakas, aga see oli ka hädavajalik.

Ajalehtedest võib lugeda, et paljud igatsevad vaheldust oma argipäevale. Teatris töötavad inimesed tahavad vastupidist. Ma arvan, et nii mõnedki inimesed läheksid hulluks, kui nad viibiksid pidevalt kunstilise kujundi keskel. Mõned näitlejad võitlevad selle vastu peerunalju tehes. Teised vaatavad, kuidas lava maha võetakse. Neid nõõrib elu keset reaalsuse kõrbe, kus on reaalsust sama vähe kui internetis või meedias. Nad kõik tahavad midagi reaalselt. Andke meile midagi reaalselt. Olgu selleks või sillutiskivi.

6.–15. oktoober 2016

Sven Parker

VALGUS SUUNAGA TERRITOORIUMILE
Installatsioon, teesillutusivid,
segumasin, liiv, erinevad materjalid

V Artishoki Biennaal

Eik Hermann

Oodates realsust II

Teater N099

6.–15. oktoober 2016

V Artishoki Biennaal

<p>Douglas Couplandi 1995. aasta romaanis „Microserfs” läheb Microsoftis programmeerijana töötav peategelane ühel päeval raamatukokku, et laenutada raamatuid kiirteede ehitamise kohta. Avastades, et neid on väga vähe, nendib ta imestunult: „Iseenesest võiks ju eeldada, et meil võiks olla terveid staadioneid, mis on pühendatud kiirteede kummardamisele, arvestades, kui suurt rolli need meie kultuuris mängivad. Aga ei. Tühjus. Pakun, et me kompenseerime seda mineviku puudujääki praegu Infobahni – infokiirtee – ülehaipimise abil.” Hiljem reageerib teine tegelane (nimega Ethan) uudiskaadritele Los Angelese maavärinas kahjustada saanud infrastruktuuri-objektidest nutmapuhkemisega. Ühte eriti laastatud viadukti nähes ütles ta mulle: „Mu esimene kohting oli selle mahasõidutee kõrval – me istusime teetammil ja vaatasime, kuidas autod mööda sõidavad.” Igal juhul tegi see pilt meid kõiki väga kurvaks: hiilgav infrastruktuur varemtes, nagu sandistunud titaan. Sõime hommikust, lehitsesime „Maanteeprojekteerimise käsiraamatut” (1975) ja vaatasime kokku kukkunud struktuure.”</p>	<p>Oleme harjunud mõtlema võimust kui üksikute väljavalitud privilegeeritud inimeste privileegist või siis millestki, mis asub kindlate tunnustega inimeste klassi käes. Hiljem on selle kõrval tulnud võimalus mõelda võimust kui võrgustikulisest nähtusest, mis sünnib paljude väikeste inimeste väikeste tegude koostoimes. Aga kas asjadel saab võimu olla?</p> <p>„Kõigepealt me vormime oma ehitisi; seejärel vormivad nemad meid,” ütles Winston Churchill. Kui võimu määratleda mõjutaja ja vormijana, siis on asjade mõjuvõim meie üle vaieldamatu.</p> <p>Selle peale saab siiski veel öelda, et asjad kannavad endas ikka vaid seda mõjutust, mille võimalolijad on neisse pannud: asjadel endil ju ei ole tahet. Kuid õigupoolest on asjadel tahe olemas küll, kuigi ehk kaudsemalt. Nad ei ole nõus igal viisil koos püsima ja toimima: nad avaldavad vastupanu. Ning kui me soovime, et nad meid teeniksid, peame me nendega arvestama ja nende eest hoolt kandma.</p>
<p>Kui me midagi tajume, siis seeläbi, et me asjastame selle, toome „peo peale”. Midagi, mis jääb meie ümber (näiteks ruumi), on raske tajuda, sest miski libiseb siin alati selja taha ja hoomamise alt ning pihkude vahelt.</p> <p>Kas infrastruktuuri saab tajuda? Kui oleme silmitsi infrastruktuuriobjektiga, siis ta tundub asjana. Kuid see on alati ainult üks tükki millestki laiemast ja hoomamatust. Pigem on infrastruktuur miski, mis alati ümbritseb, millest ei pääse ja mis saab eksisteerida vaid mudelina meie peades, ettekujutusena. Või enamasti teda meie jaoks üldse ei eksisteerigi.</p>	<p>Mingis mõttes oleme me kõik teetöölised. Ehitame, teenindame ja tarbime seda võrgustikku, mille puhul on järjest ebaselgem, kas meie juhime seda või see meid.</p> <p>Brutaalne tee-ehitus teatrisaalis, õrnas ja hapras kõrgkultuuri kantsis – kas pole kohatu? Võib-olla mitte. On ju võimustki hakatud rääkima kui teatrist, nimetama poliitilisi debatte teatrietendusteks. Ja mida muud ongi poliitikutel teha, kui tegelik võim asub mujal? Miks mitte siis tuua üheks õhtuks lavale ka tegelik, tumm võim oma operaatoritega (ja ma ei pea silmas ainult teetöölisi)?</p>

Sven Parker

VALGUS SUUNAGA TERRITOORIUMILE
Installatsioon, teesillutuskivid,
segumasin, liiv, erinevad materjalid

Liisa Kaljula

Teater N099

Pafjud elee eest
lastele ühek sakümne ndatel eesk
ujuk s olnud Ameerika äärelinnades (asu b v
õim kindlalt ja kõigutamatu!t asfaltt eed
es. Väljaspool suurlinna on Ameerika Ühe ndr
iigi d rajatud eksklusiivselt autoomanikele ni ng j
alikäijad liigituvad siin enamasti privileegide ta ü
hiskonnakihti. Jalgsi poodi või söögikohta minek e
i olegi meel detuletuseta viimasest võimalik, sest
äärelinnades kõnniteesid lihtsalt ei ole ning autot
ee ääres jalutajaid peetakse teadagi kelleks. Tervis
likku, keskk onnasäästlikku, üh iskondliku
lt sidusa t ja kapsel du mata elu
viisi ei nä e lihtsalt ette s elle ma
ailma juh t riigi infrast ru ktuur. Mist
õttu kavatsen teatris täna toimuva
t arusaa matut kilp/astlik ku aktsio
oni võtta pr otestina ameerika unelmast tulene
vale autokultuurile ning monumendina kõnn itee
le kui demokraat/iku infrastruktuuri va ni
ma le ja kaunimale o sisele. Kõnnit
ee presidendiks!

6.–15. oktoober 2016

Sven Parker

VALGUS SUUNAGA TERRITOORIUMILE
Installatsioon, teesillutusivid,
segumasin, liiv, erinevad materjalid

V Artishoki Biennaal

Jan Kaus

Teater N099

„Mina aga katsusin jälle orjusesse tagasi pöörduda, kuid see oli võimatu! Ma püüdsin seda oma ülimaks kohuseks pidada, ma püüdsin resigneeruda – aga see ei õnnestunud. Mu hing sai kahju ja ma hakkasin tõpraks muutuma; mõnikord ma arvasin, et palju tööd teha on lihtsalt patt, niivõrd kui see kõrgemale eesmärgile, hinge arenemisele vastu töötab; siis jätsin ma tööle minemata ja põgenesin üheks päevaks loodusesse, kus ma veetsin aega mõtisklustega, mis mind ütlemata õnnelikuks tegid – kuid see õnn tundus mulle egoistliku naudinguna, mis oli siiski niisama suur, jah, suurem kui see, mida ma kunstiga tegeldes tundsin, ja siis tuli südametunnistus, kohusetunne nagu fuuria mulle kallale ja ma põgenesin jälle oma ikke alla, mis oli siis armas – üheks päevaks!”

August Strindberg, „Punane tuba”

All bricks and no sway
makes Jake a dull boy
All bricks and no sway
makes Jake a dull boy
All bricks and no sway
makes Jake a dull boy
All bricks and so sway
makes Jake a dull boy

All bricks and no sway makes Jake a dull boy
All bricks and no sway makes Jake a dull boy
All bricks and no sway makes Jake a dull boy
All bricks and so sway makes Jake a dull boy

All bricks and no sway makes Jake a dull boy. All bricks and no sway makes Jake a dull boy.
All bricks and no sway makes Jake a dull boy.

„All bricks and no sway makes Jake a dull boy?”
„All bricks and no sway makes Jake a dull boy!”

All bricks and no sway makes Jake a dull boy. All bricks and no sway makes Jake a dullboy.
Al bricks and so sway makes Jake a dull boy. Al briks and no sway makes Jake a dull boy. Al briks and no say makes Jake a dull boy. Al briks and no say makes Jake a dul boy. Al briks and no say akes Jake a dul boy. A briks and no say akes Jake a dul boy. A briks and no say akes Jake a dul bo. A riks and no sau akes Jake a dulbo. A riks ad no say akes Jake a dulbo. A riks ad no sa akes Jake a dulbo. A rik ad no sa akes Jake a dulbo. A rik ad no sa ake Jake a dulbo. A rik ad no sa ake ake adulb. A rik ad no sa ake ake adul. Arik adno sa ake ake adul. Ari adno saake ake adul. Ari adno saake akadul. Ariadno sake akadul. Aridno sake akadul. Aridno sake kadul. Aridno sak kadul. Ridno sak kadul. Ridno sak adul. Ridno ak adul. Ridno akad. Ridno akad. Rino akad. Rinakad. Inakad. Nakad. Akad. Kad. Ad. D.

6.–15. oktoober 2016

V Artishoki Biennaal

Sven Parker

VALGUS SUUNAGA TERRITOORIUMILE
Installatsioon, teesillutuskiivid,
segumasin, liiv, erinevad materjalid

Kaarin Kivirähk

Teater NO99

/Eesti Ekspress. Edukate inimeste fotod. Südantlõhestavad lood. Pöörased skandaalid. Eesti uuriva ajakirjanduse tipptase. Ma loen näljaselt uusi lugusid, ammutan elujõudu teiste inimeste äpardustest ja ärieliidi mahhinatsioonidest./

KUUM! Eesti kultuurieliit kaitseb pankrotikunni!

Sven Parker tuleb Eesti ärimaastikule 1990ndatel. 1996. aastal läheb tal juba nii hästi, et omab basseiniga villat Tiskres.

Tema ettevõtte Valgus Suunaga Territooriumile Invest OÜ tegeleb tänavate sillutamise ja kõnniteede hooldustöödega.

Aastal 2016 lasub Parkeril süüdistus kohustuste täitmata jätmise ja ebaseaduslikus pankrotivarade kõrvalekantimises. Kuid Parker on leidnud ootamatud liitlased. Eesti kunstnikkonna.

„Eestis on nii vähe kunstiarastajaid, erakolleksionärid meil ju sisuliselt puuduvad,” kommenteeris olukorda Eesti Kunstnike Liidu juht Vano Allsalu, „ja siis, kui meil ikkagi tekib üks, tahetakse ta vangki panna. Mis sõnumi me sellega avalikkusele saadame? Vastupidi, sõnum peaks olema: selliseid inimesi võiks ja peaks olema rohkem.” Mis kunstnike loomingut ärirees siis kogub? Allsalu täpselt ei tea: „Ta oli ikka üsna tagasihoidlik selle suhtes, mis tema enda varasid puudutas. Ja ega ei saa teda süüdistada, vaadates seda, mis praegu toimub.”

Aastal 2005 tõi Parker siiski intervjuus Äripäeva elustiililisalale Gentleman välja, et tema kunstikogusse kuulub galerii Vaal 1996. aasta sügisoksjonilt ostetud väike Eduard Wiiralti graafiline leht lõbumajastseeniga ja et kui soodsalt saab, kavatses ta osta ka midagi Valdur Ohaka loomingust. Praegu pole andmeid kavatsuse täitumisest.

Petitsioonile, mis nõuab Parkeri vabastamist kõigist süüdistustest, on juba alla kirjutanud rohkelt kultuuritegelasi. Kunstiteadlane Heie Treier, üks petitsiooni algatajatest, kommenteerib: „Kogu Sveni tegevusel kunsti armastajana on olnud niivõrd suur tähendus Eesti kultuurile. Juba see, et üks ärirees lihtsalt heast tahtest on otsustanud kunsti toetada, vääriks presidendilt ordenit, aga mitte süüdistust.”

Eesti suurimaks pankrotimeistriks nimetatud Sven Parkerit süüdistatakse selles, et ta ei saanud tähtjaks valmis Teater NO99 saali ehitada lubatud kõnniteed, ei maksnud ehitajatele ja hiljem likvideeris firma kohustustest kõrvale hiilimiseks, tekitades sellega tellijale miljonite eurode suuruses kahjumit. „Põhimõtteliselt jah, need on faktid, aga te jätate siinkohal täiesti kõrvale nii-öelda sekundaarse modelleeriva süsteemi,” seletab petitsioonile alla kirjutanud kirjanik ja kriitik Jan Kaus, „see on sama, nagu öelda, et Hamlet on lihtsalt üks otsustamatu inimene, kes ei suuda valida, kas olla või mitte olla. Aga sümbolised tähendused? Kirjanduslik alltekst? Sveni tundes ma ei imestaks üldse – või tegelikult, me ilmselt peaksimegi nimetama kogu tema tegevust loominguks, millekski *performance'i* ja installatsiooni piirimal asetsevaks. Aga muidugi ilmselt ei ole mõtet sellist asja täpsemalt seletada, sest ega meie kohtusüsteem kahjuks kaasaegset kunsti ei mõista,” sõnab Kaus kibestunult.

Eesti Ekspressil kunstihuvilist Sven Parkerit ennast tabada ei õnnestunud.

6.–15. oktoober 2016

Sven Parker

VALGUS SUUNAGA TERRITOORIUMILE
Installatsioon, teesillutusivid,
segumasin, liiv, erinevad materjalid

V Artishoki Biennaal

Eha Komissarov

Teater N099

Sven Parkeri installatsiooni lähtekohad on paljutöötavad: „Teater N099 proovisaali pörand kaetakse ca 90–110 m² ulatuses peenliiva kihiga (liivakihi peal kõndida ei saa). Ruumi sissepääsu algusesse on rajatud hallidest sillutuskividest laotud teepind. Külastaja ruumis jalutamise ja seismise pindala laieneb võrdeliselt laotud kivipindalaga. Videoprojekt-sioonil on kuvatud tekstilõigud, tekstikollaaži päritolu vt *The Invisible Committee, To Our Friends*, p. 81–87, *Semiotext(e)*, 2015).” Lõpuks oluline vihje: „Sillutuskivide ladumine on protsess, eesmärk ei ole täita ruum algusest lõpuni kividega.”

Parker on valinud liberaalse ühiskonna jaoks harjumatu vasakpoolse revolutsioonääri karakteri, kelle roll nõuab kompromissitut marksistlikku sekkumist. Kuigi tema kasutada on marginaalne libaruum teatri proovisaali kujul, röövib ta sellelt identiteedi ja vahetab ruumi kasutava sihtgrupi välja palgatud tee-ehitajatega. Parker lahendas hiilgavalt ja intelligentselt kõiki revolutsionääre huvitava küsimuse, kuidas ennast kehtestada vaenulikul territooriumil. Allikas, millele ta viitas, ei valmista samuti pettumust. Tekstid, mida saalis loeme, pärinevad Debord'ist, Agambenist jt inspireeritud filosoofiliste maailmaparandajate netiplatvormilt „The Invisible Committee”, kust jagatakse asjakohaseid tähelepanekuid võimu haaramisest ja tutvustatakse territooriumi olemust, mida me kogu aeg hõivame ja jagame. Need olulised taktikalised ja strateegilised tähelepanekud tegelevad olemasoleva teisaldamisega, mis kuuluvad lahutamatu revolutsionäärikuvandi juurde. Sven Parkeri projekti on reastikku sisse kirjutatud konfliktseid positsioone, mille seast kõige selgemalt joonistub välja plaanitud vastuhakk teatri fetišistlikule olemusele. Kui teatri arhitektooniline raamistik on teisaldatud, ruum täidetud töömeeste ja revolutsiooniliste *slogan*itega, ütleb teater siiski viimase sõna. Teater võtab vaatamängu teisaldamise rahulikult vastu, ent mida teeb vaataja, kes tuli teatrimajja, ja mida ta seal näeb, on ainult veel üks teater.

6.–15. oktoober 2016

Sven Parker

VALGUS SUUNAGA TERRITOORIUMILE
*Installatsioon, teesillutuskivid,
segumasin, liiv, erinevad materjalid*

V Artishoki Biennaal

Alvar Loog

Teater N099

Laena segumasinat, Vanemuine!

Sven Parkeri aktsioon tundub mulle katsena rääkida pisut värskemas ja voolavamas sõnastuses uuesti üle üht vana anekdooti, mida kõik täna õhtul siia ruumi sattuvad inimesed on ilmselt juba ammu kuulnud. Vana anekdoodi all pean ma mõistagi silmas 1917. aastal loodud „Purskkaev”. Olen täheldanud, et selle Marcel Duchampi kunagise meistritöö kõik tänapäevased kloonid sünnivad pikkade ja hallide habemetega ning pakuvad tajunihke ning diskursuse dekonstruktsiooni asemel enamasti üksnes tüütut äratundmisrõõmu või panevad parimal juhul kõigest muigama.

Parkeri teos vajab mõjule pääsemiseks kas väga talupoeglikult eluterve mõtlemisega (ehk kaasaegselt kunstist ja selle teooriast rikkumata) inimestest koosnevat audiotooriumi. Või siis avara fantaasia ning kunstiteaduse kraadiga isikute seltskonda, kelle hulgas on igaühel suvalise kunstilise artefaktiga kohtudes seda tõlgendav ja õigustav teooria alati tagataskust võtta. Mina ei kuulu kahjuks kummagi nimetatud grupi hulka, ma olen umbes täpselt nende kahe vahepeal. See on kahetsusväärne positsioon: täieliku teadmatuse süütu seisund on pöördumatult läinud, kuid õiget haritust ei ole ega tule.

Minu silmis oleks see kohalolu-vales-kohas-printsibiile tuginev teos igati mõjus, kui selle kohalolu koht oleks veel valem; kui see aktsioon toimuks näiteks mitte riiklikult finantseeritud biennaali raames galeriiks kohaldatud teatrisaalis, vaid hoopis kunstniku juures kodus ja tema enese raha eest. Eriti lahe oleks, kui luksust, et vaadelda enda valitud keskkonnas karjuvalt ebapraktilise ülesande kallal töötavaid inimesi, lubaks endale keegi, kes oma majandusliku olukorra tõttu seda enesele lubada ei tohiks. Selles aristokraatlikus kapriisis oleks puhast praktilist absurdi, särtsuvat hullust ja raiskamise poeesiat, mida ma suudan mõista ning oskan hinnata. Sel juhul laieneks pisut teose mõttelised raamid, hõlmates peale töötajate ka töö tellija. Ning minu huvi ja kunstilise taju fookuses oleks pigem viimane.

Galeriis ja iseäranis teatrisaalis olen ma elu jooksul käinud rohkem, kui meenutada suudan ja soovin. Segumasinaga olen veerand sajandi eest kahe ehitusel mööda saadetud tööaasta jooksul veetnud tuhandeid tunde. Nende kolme kokkupanek minust kahjuks üle sõbraliku muige midagi välja ei pigista. Selle põhjus on ilmselt üks kahest: kas see töö on üsna täpselt päevapealt sada aastat hiljaks jäänud või olen mina omakorda sada aastat ajast maas.

6.–15. oktoober 2016

Sven Parker

VALGUS SUUNAGA TERRITORIUMILE
*Installatsioon, teesillutuskivid,
segumasin, liiv, erinevad materjalid*

V Artishoki Biennaal

Hanno Soans

Töö lõpp teatri tagalas

Võib-olla pole see päris õiglane kunstniku vastu, kellel polnud materiaal-tehniliste piirangute tõttu võimalik teose esitlusele lõpliku projektiga samaväärset kaalu anda, ent ma kavatsen võrdlusena välja tuua ka selle, mida teie täna enam siin ei näe. Kavatsen mainida ka ruumilist visandit, mille kaudu Sven Parker presentatsioonipäeval meid kui kirjutajaid kõnetas, teades samas väga hästi, et see pole kaugeltki see, mis tal lõpuks biennaali jaoks „laval” on näidata. Paratamatult kaasneb nii mõnegi Artishoki Biennaali tööga situatsioon, kus kirjutajal pole olnud sageli muud kujutlust lõpp-produktist kui see, mida kunstnik talle visandi kujul koos verbaalsete täiendustega ette manas. See pole kriitikupraktikas just päris ainulaadne olukord (seda tuleb ette kataloogitekstide kirjutamisel näituse avamisel presenteeritavatesse publikatsioonidesse), kuid see oleks siiski ebaõiglane nii kirjutaja kui ka lugeja vastu, kui seda siinses eksperimentaalformaadis maha peaks salgama.

Dramaatilises valguslaigus keset ruumi oli presentatsioonipäeval napp, ent rõhutatult teatraalne installatsioon, kus telliskividest jäänud räbuhunniku otsa oli asetatud vanaaegne must reporteri lintmakk. Selle kõrval seisis pörandahari, koos sellelt rippuva teetöölise kollase hoiatusvestikesega. Makilt kõlas ingliskeelne naishääl esitamas mingit komplitseeritud teoreetilist teksti võimust ja arhitektuurist. See oleks võinud olla mingist aktsioonist maha jäänud risuhunnik. Näitemängu tiksuma jäänud lõppvaatus. Meenusid Thomas Hirschhorni antimonumendid, kus teooria ja triviaalse teostusmaterjali vahel on umbes sarnane suhe kui Parkeril ning mõnel taani kunstnikepaari Elmgreeni ja Dragseti „Jõuetul struktuuril”.

Nüüdseks on selge, et just see tegevuse sümboolsusse kanduv minevikulisus, mille ainelise jäljena installatsioon end alati esitab, on see, millest Parker siin jõuliselt lahti tahab saada. Ta küsib oma aktsiooniga, rakendades professionaalseid tee-ehitajaid oma tavapärase tunnipalga alusel teatrisaali tinglikkusest hoolimata oma tavatööd tegema, et missugune on teatriruumi sümbolisatsioonisuhe tegelikkusega siis, kui konverteerime siia täiesti argise tegevuse, andes sellele loomulikud, mitte stsenaariumist, vaid üksnes büdžetist tingitud parameetrid. Biennaali-õhtuks ette nähtud viie tunni jooksul esitab ta niisiis protsessi, mis, olles küll ratsionaalse mõistuse seisukohast ajulage – proovisaal-salongi siseruumidesse ehitatakse vaatajate silme all tänavakattematerjalidest libatee –, pole siiski teatri seisukohast absurdne žest. Küll aga teatriruumi tühistav. Pigem konverteerub suhestuva esteetika lobeda argoo tagajärjel siin ootesaalis oleva laemaali autor, kunstnik Tõnis Saadoja, omamoodi absurditegelaseks, kes on veetnud aastakese oma elust selle saali lae all. Väidan, et Parkeri puhul polegi nii oluline loodud kujund, vaid puhta töö maht ning küsimus, milliste nihetega võiks see teatri- ja kunstnikutööks konverteeruda.

Sven Parker

VALGUS SUUNAGA TERRITORIUMILE
*Installatsioon, teesillutuskivid,
segumasin, liiv, erinevad materjalid*